
FOLKETINGET

Europaudvalget EU-konsulenten

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere
Dato: 22. april 2008

Hvidbog om erstatningssøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler

Kommissionen har den 2. april 2008 udsendt en hvidbog om erstatningssager for overtrædelse af EU-konkurrenceregler¹, som indeholder forskellige forslag til, hvorledes forbrugere og virksomheder kan gives bedre og lettere adgang til erstatning for skade, som de har lidt på grund af overtrædelser af EU-konkurrenceretten. Hvidbogen er en opfølgning på en grøn bog fra 2005², en offentlig høring og en afstemning i Europa-Parlamentet i 2007, som fastslog, at EU kunne tilføre området merværdi.

Fristen for bemærkninger til hvidbogen er den 15. juli 2008.

Hvorfor er der behov for nye tiltag på området?

Kommissionens udgangspunkt er, at ofre for overtrædelser af EU-konkurrencereglerne i øjeblikket ikke får den erstatning, de burde have. De går glip af milliarder af euro hvert år, hvilket viser, at lovovertræderne generelt slipper alt for let af sted med deres ulovlige adfærd.

Selv om skadelidtes ret til erstatning i disse sager er garanteret i EU-retten³, er problemet, at der i dag i de fleste EU-lande er alvorlige hindringer i de nationale retssystemer, der afholder forbrugere og virksomheder fra at gå til domstolene for at opnå erstatning. Kommissionen fastslog allerede i sin grøn bog fra 2005, at den manglende erstatning navnlig skyldes, at de forskellige EU-landes regler og procedu-

¹ Hvidbog om erstatningssøgsmål ved overtrædelse af EF's kartel- og monopolregler – KOM (2008) 0165.

² KOM (2005) 0672.

³ Dette blev bl.a. bekræftet i EF-domstolens domme i sagerne C-453/99, Courage og Creham, og C-295-298/04, Manfredi.

rer for sagsanlæg er meget tunge og omkostningsfulde til ugunst for sagsøgerne: Eksempelvis kræver erstatningssager på kartel- og monopolområdet ofte en meget kompleks analyse af faktiske omstændigheder og økonomiske forhold, hvor væsentligt bevismateriale ofte ikke er tilgængeligt eller hemmeligholdes af de sagsøgte virksomheder, hvilket skaber et ugunstigt forhold mellem risiko og mulighed for erstatning for sagsøgerne.

Hvad foreslår Kommissionen?

Kommissionen foreslår en kombination af tiltag på nationalt plan og på EU-plan. De centrale anbefalinger i hvidbogen er:

- **Indførelse af kollektiv søgsmålsadgang:** Det er især forbrugerne og små og mellemstore virksomheder med små krav, der har behov for en bedre søgsmålsadgang, og de bør have mulighed for at samle deres krav i kollektive søgsmål. Disse søgsmål er nødvendige for at sikre, at store grupper af skadelidte med krav, der vedrører mindre beløb, får adgang til erstatning. Uden denne mulighed vil disse skadelidte aldrig gå til domstolene. Men samtidig må mekanismerne for kollektive søgsmål ikke udformes på en sådan måde, at de bliver uforholdsmæssigt kostbare for sagsøgte, eller at de tilskynder til fremsættelse af uberettigede krav. Kommissionen foreslår derfor dels mulighed for at anlægge kollektive søgsmål via repræsentativ retsforfølgning, der anlægges af f.eks. forbrugerorganisationer, dels mulighed for at anlægge søgsmål, hvor flere skadelidte kan vælge at deltage (opt-in-mulighed).
- **Regler om udlevering af oplysninger:** For at sikre, at retten har fuldt overblik over en sag, bør det ikke tillades, at parterne holder relevant bevismateriale for sig selv. En form for domstolskontrolleret udlevering af relevant bevismateriale er ifølge Kommissionen det system, der vil kunne skabe forudsætningerne for en fair rettergang, hvor begge parter har lige adgang til bevismateriale. Derimod vil mere vidtgående alternativer, såsom automatisk ret til en vidtgående forundersøgelse inden en retssag, ifølge Kommissionen ikke være hensigtsmæssige, da de vil kunne føre til proceduremisbrug, hvor sagsøgte indgår blot for at undgå uforholdsmæssigt høje omkostninger.
- **Bindende virkning af endelige afgørelser:** For at undgå det spild af tid og de omkostninger, en genoptagelse af en sag vil være forbundet med, anbefaler Kommissionen, at de endelige afgørelser, som medlemsstaternes konkurrencemyndigheder har truffet i konkurrencesager, i lighed med

Kommissionens egne konkurrenceafgørelser, skal anses som tilstrækkeligt bevis på, at der er begået en overtrædelse, når der siden anlægges erstatningssag.

- **Fuld erstatning én gang for alle:** Kommissionen foreslår, at det kun skal være muligt at opnå erstatning én gang og ikke flere gange. Det betyder, at der skal ydes fuld erstatning, også for det faktiske tab, der er lidt f.eks. på grund af en prisforhøjelse foretaget i strid med konkurrencereglerne eller en nedgang i omsætningen. Erstatning for det faktisk lidte tab indebærer også retten til at kræve renter.
- **Regler om overvæltning af overpris på forbrugeren:** Der er mulighed for, at lovovertrederens direkte kunder lader den ulovlige overpris, de har betalt, gå videre til deres egne kunder, som igen gør det samme, hele vejen ned til den endelige forbruger. For at sikre, at lovovertrederer ikke skal betale erstatning til sine direkte kunder for en merudgift, de har ladet gå videre, foreslår hvidbogen, at lovovertrederer gives mulighed for at påberåbe sig argumentet om overvæltning af overprisen. For imidlertid at undgå, at lovovertrederer således slipper for ansvar, anbefaler Kommissionen i hvidbogen, at det bliver lettere for de eventuelle ofre at bevise, at de ulovlige omkostninger er sendt videre til dem.

Hvordan er situationen i Danmark?

Nogle af de forslag, som Kommissionen lægger op til, er på linie med, hvad der allerede gælder i Danmark.

Således har der som følge af en ændring af retsplejeloven siden 1. januar 2008 været mulighed for at anlægge **gruppesøgsmål**. Ethvert gruppesøgsmål skal godkendes af retten, der afgør, om sagerne er ens og kan behandles under et. Der findes to modeller inden for gruppesøgsmål:

- Dem, hvor man automatisk er med i en gruppe af ansøgere, med mindre man selv melder fra. Sådanne sager kan kun føres af offentlige myndigheder i Danmark – typisk forbrugerombudsmanden.
- Dem, hvor man som virksomhed eller privatperson selv melder sig til søgsmålet.

Den danske ordning har lighedspunkter med forslaget i hvidbogen, som også opererer med søgsmål fra særlige instanser og den såkaldte opt-in model.

Hvad angår **forslaget om at sikre adgangen til bevismateriale** oplyste Erhvervsministeren allerede i sit svar på grønbogen fra 2005, at retsplejeloven

indeholder muligheder for at retten kan pålægge en modpart eller en tredje-mand at fremlægge eller udlevere dokumenter, dog med forbehold af fx for-retningshemmeligheder⁴.

Hvad angår forslaget om, at **konkurrencemyndigheders afgørelser skal være bindende** for domstolen, udtalte Erhvervsministeren bl.a. i sit svar på grønningen fra 2005⁵, at der til en vis grad er åbnet op for denne mulighed i Danmark, idet en afgørelse fra Konkurrenceankenævnet, der ikke er indbragt for domstolene, er endelig.

Med hensyn til forslaget i hvidbogen om, at der kun skal ydes **erstatning én gang** vurderes forslaget umiddelbart at være på linie med danske regler, hvor der kun kan ydes erstatning for et dokumenteret økonomisk tab, fx i stærk modsætning til praksis i amerikanske erstatningssager, hvor der kan gives erstatning for flere gange end det lidte tab.

Fristen for bemærkninger til hvidbogen er **den 15. juli 2008**. Den nærmere tidsplan for kommende lovgivning vil afhænge af den offentlige høring om hvidbogen.

./. Hvidbogen vedlægges.

Med venlig hilsen

Thomas Fich
(Tlf. 3611)

⁴ Jf. Europaudvalget – KOM (2005) 0672 – bilag 5 – af 20. april 2006.

⁵ Jf. foregående fodnote.